

ارزیابی الگوهای مشارکتی در احیای بافت های فرسوده شهری

اسفندیار ترابی کوجلی^{۱*}

۱- مدیرفنی و عمرانی شهرداری شهر گلستان، شهرستان بهارستان، شهرداری گلستان، حوزه معاونت عمرانی Esfandiar.torabi@yahoo.com

چکیده

رشد فزاینده شهرنشینی و شکل گیری ابعاد و مقیاسهای جدیدی از رشد و توسعه شهری در طی چند دهه اخیر موجب شده است که شهر و شهرسازی معاصر با چالشهای نوینی مواجه گردد. به دلیل گستردگی ابعاد و تغییر در ماهیت مسائل شهری و پیچیدگی این مسائل، جامع نگری و توجه به ابعاد و جنبه های مختلف مسئله را به منظور حل پایدار آنها، اجتناب ناپذیر کرده است. در دنیای معاصر رشد و توسعه اقتصادی کشورها با اداره موفق شهرهای آنها همبستگی دارد. بنابراین شیوه مدیریت جدیدی برای شهرها لازم است که بر پایه این نگرش نه تنها دولت، بلکه جامعه مدنی و بخش خصوصی را به مشارکت در اداره شهر فراخواند. تجربه کشورهای مختلف جهان در مورد طرحهای توسعه شهری نشان میدهد که موفقیت این طرحها در گرو مشارکت مردم و نهادهای محلی بوده و اجرای آنها در بسیاری موارد بدون مشارکت مردم خارج از عهده دولت است. این مسأله در خصوص نوسازی بافتهای فرسوده داخل کشور نیز به اثبات رسیده است. نظر به اینکه طرحهای نوسازی و بهسازی اجرا شده و یا در حال اجرای کشور، با وجود پایه های فنی و نظری قوی، در بخش عملی و اجرایی با مشکلاتی مواجه شده اند؛ بخشی از نارساییها میتواند موبوط به موضوع مشارکت مردمی باشد. به عبارت دیگر در جامعه امروز ما نظام مدیریت شهری و ارکان آن (شهرداریها و شوراهای شهر) باید توجه بیشتری به الگوهای سازمانی یا خودجوش مشارکت بدهند. زیرا که اجرای صحیح و موفق طرحهای شهری در گرو مشارکت واقعی مردم است. اما نکته کلیدی اینجاست که چگونه میتوان از مشارکت شهروندان در جهت تحقق صحیح و همه جانبه طرحهای نوسازی شهری استفاده کرد؟ در این مقاله با ارزیابی نظریه ها و الگوهای مشارکت مردم در احیای بافت فرسوده خواهیم پرداخت. روش مورد استفاده در این مقاله روش تحقیق توصیفی-تحلیلی می باشد و همچنین از روش اسنادی برای جمع آوری اطلاعات استفاده شده است.

واژه های کلیدی: الگوی مشارکت، بافت فرسوده، بهسازی، توسعه شهری

۱- مقدمه

بافت قدیمی و فرسوده که در اکثر شهرهای قدیمی ایران وجود دارد، روزگاری مکان و محیطی امن توأم با آسایش و رفاه ساکنین آن بوده است. این بافت با توجه به فرهنگ، ملیت و تکنولوژی آن دوران جوابگوی نیازهای اساسی آنها بوده و از یک نظم ارگانیک برخوردار بوده است. در متون مختلف می بینیم که از بافت قدیمی به عنوان پیری با کوله باری از تجارب و اصالتها یاد شده که اگرچه هم اکنون توان فعالیت و یا کارایی لازم را در جوابگویی به نیازهای امروزی ندارد ولی اسناد یا تجربه ای است که می تواند ارزشهای نهفته را بازگو کند. [۱]

واژه بافت فرسوده در هر مقیاس و اندازه ای مطرح شود، تداعی کننده یک مسئله و عامل بروز یک مشکل و احیانا ویرانی است. مجموعه ای از عوامل در هم پیوندی با هم این فرسودگی را در گذر زمان بوجود می آورند. این گونه بافت ها علاوه بر